

Mus. Th.

1018

Mrs. Kh.

1018

Faber, Heino

OMPEN.
DIOLVM MVSICAE
PRO INCIPIENTIBVS.

C/2.

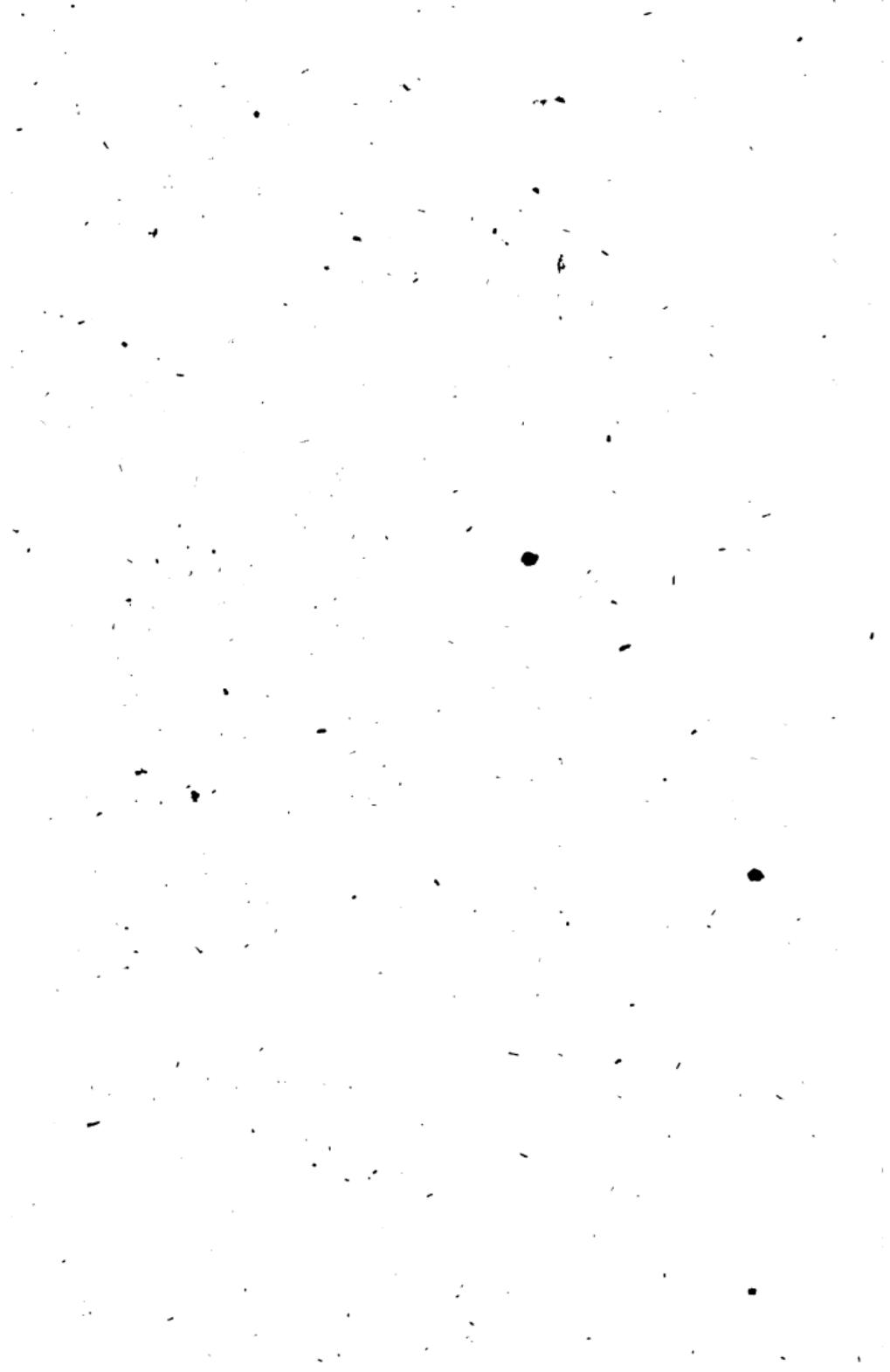
PER MAGISTRVM HEN-
RICVM FABRVM CONSCRI-
PTYM, AC NVNC DENVO
cum additione alterius
Compendioli re-
cognitum.

BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS

Impressum Noribergæ apud
Ulricum Neuberum.

M. D. LXIX.

OPTIMAE SPEI PVERIS
MARTINO, NICOLAO ET
Iosue Medleris, Clarissimi ex Do-
ctissimi uiri Doctoris Nicolai
Medleri filij. M. Heno-
ricus Faber salutem
etem dicit.

Recet admonet Horatius in arte Poëtica de præce-
ptis, qualia esse debent, cū inquit: *Quicquid præcia
pies est breuitate, ut cito dicta percipiant animi dociles, tea-
nentq; fideles. Quod maximè in pueris iam artium radia-
ces primoribus labris degustantibus obseruandum existi-
mo. Nam ut infirma ipsorum ingenia, præceptionū nimis
prolixitate obruantur: Ita ulcissim multum ea adiuuare
experientia docet, quando prima principia nudē ex bre-
uiter fuerint proposita. Hęc enim, quum sepiissime propa-
ter breuitatem posint repeti, melius discuntur, et tenas
eius deinde inherent memorie. Adde quodd puerilis illa
etas profectum exiguum in aliquo studio sentiens, ualde
delectetur, et quasi calcari addito, ad maiora tanto alas-
cius pergit. Quare, ut pueri nostra fidei commissi, in ma-
joribus classibus (maioribus enim hęc præcepta copio-
sius tradi necesse est) ad Musice studium invitarentur,
opere præcium me facturum putaui, si usitatissima quaç;
canendi præcepta, eorum captui accommodata congera-
rem. Hanc autem mean operam, uobis optimi pueri ina-
scribo, ut uos quoq; adhorter ad studia, que feliciter ima-
cepistis. Deus optimus maximus ea fortunet, atq; ad Reis
publicas, et Ecclesias utilitatem gubernet. Bene ualete.
Brunswige 4. Calendas Augusti. M. D. XLVIII.*

OPTIMAE SPEI PVERIS

MARTINO, NICOLAO ET

Iosue Medleris, Clarissimi ex Do-

cissimi uiri Doctoris Nicolai

Medleri filii. M. Heno-

ricus Faber salu-

tem dicit.

RECE admonet Horatius in arte Poëtica de præcias
ptis, qualia esse debeant, cū inquit: Quicquid præcia
pies esto brevis, ut eis dicta percipient animi dociles, te-
nentq; fidèles. Quod maximè in pueris iam artium radio-
ces primoribus labris degustantibus obseruandum existi-
mo. Nam ut infirma ipsorum ingenia, præceptionū nimis
prolixitate obruiuntur: Ita ulcissim multum ea adiuuari
experientia docet, quando prima principia nudē ex bre-
uiter fuerint proposita. Hæc enim, quum sepiissime propa-
ter breuitatem posint repeti, melius discuntur, & tenas
eius deinde inherent memorie. Adde quodd puerilis illa
etas profectum exiguum in aliquo studio sentiens, ualde
delectetur, & quasi calcari addito, ad maiora tanto alio-
cius pergit. Quare, ut pueri nostra fidei commissi, in ma-
rioribus classibus (maioribus enim hec præcepta copio-
sius tradi necesse est) ad Musicæ studium inuitarentur,
opere præcium me facturum putavi, si usitatisima queq;
canendi præcepta, eorum captui accommodata congerem.
Hanc autem meam operam, uobis optimi pueri ma-
scribo, ut uos quoq; adhorter ad studia, que feliciter ma-
cepistis. Deus optimus maximus ea fortunet, atq; ad Reio
publica, & Ecclesia utilitatem gubernet. Bene ualete.
Brunswige 4. Calendas Augusti. M. D. XLVIII.

Quid est Musica?
Est bene canendi scientia.

Quotuplex est Musica?

Duplex. { Choralis ♂
Figuralis.

Quid est Musica Choralis?

*Quae simplicem & uniformam in suis notis scrutat
mensuram.*

Quid est Musica Figuralis?

*Quae diuersam figurarum quantitatem, iuxta uaria
prescripta signa exprimit.*

**Quot sunt præcipua capita, quibus
tyro opus habet?**

Quinqꝫ. { Clavis,
Vox,
Cantus,
Mutatio ♂
Figura.

Primum

PRIMVM CA-

PVT DE CLAVIBVS.

Quid est clavis?

Est uocis formande index.

Quot sunt claves?

viginti, Atq; ex sequenti figura, que ungo Scala dicitur,
patent,

Geminatae	e	la		
	dd	la	sol	
	cc	sol	fa	
Minores	bb	fa	la	mi
	aa	la	mi	re
	g	sol	re	ut
Maiores	f	fa	ut	
	c	la	mi	
	d	la	sol	re
	c	sol	fa	ut
	b	fa	la	mi
	a	la	mi	re
	g	sol	re	ut
	f	fa	ut	
	e	la	mi	
	d	sol	re	
	c	fa	ut	
	b	mi		
	a	re		
	g	ut		
4. Finalces.				
G F				
E D				

A 3

Quot

Quot sunt claves signatae?

q uinque.

T u t , F faut , C solfaut , g solreut , ~~C~~ d d la s ol.

Quare dicuntur signatae?

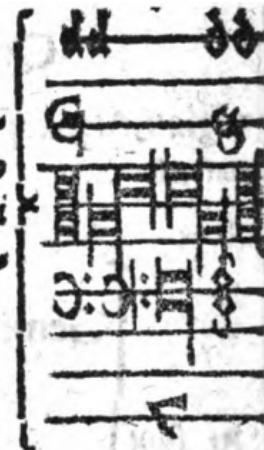
Quia ha solo in cantu exordio expresse ponuntur.

Quemodo signantur?

In cantu
chorali
signantur
sic.

In can-
tu uero
figurali
hoc mo-
do.

Et ponuntur omnes in linea, distantq; inter se per
quintam, prater F ab G per septiman.

Caput secundum de vocibus?

Quid est vox?

Et syllaba quae datum Tenor exprimitur.

Quod

Quot sunt voces?

Sext.

Vt, re, mi, fa, sol, la.

Quotuplices sunt voces?

Duplices.

Inferiores & Superiores.

Quae sunt inferiores?

**Qyibus utimur quando cantus ascendit, et sunt:
ut, re, mi.**

Quae sunt superiores?

**Qyibus utimur quando cantus descendit, ut sunt:
la, sol, fa.**

In quotuplici sunt differentia?

In triplici.

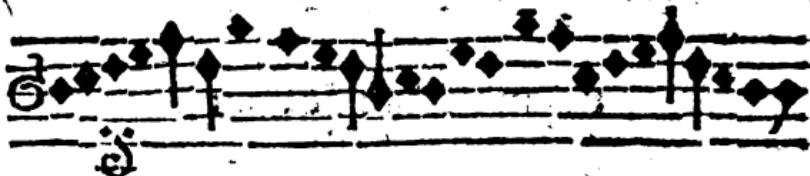
ut, fa,	} molles	} mollem	} reddit
re, sol,	} dicuntur	} naturales	} mediocrem
mi, la.	} dure	} equa-	} durum

faum-

**Sufficient ne haec voces ad omnem
cantum modulandum.**

Ita, quia in mutationibus subinde repetuntur.

Exemplum.

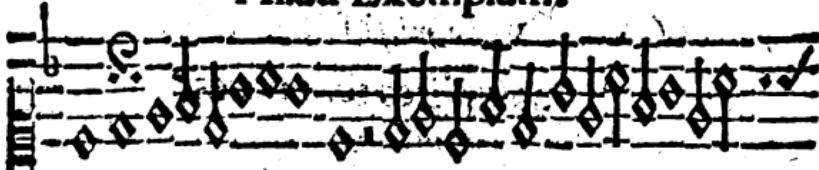

Fuga duorum in unisono.

A +

Aliud

Aliud Exemplum.

Fuga duorum in hyperdiatessaron.

Quantum ad Choralem cantum attinet, pauca exempla subiungam, cum pueri nostri satis exerceantur in canticis, quarum usus in templo existit. Illiq; exercitio hæc præcepta addi uolo, eò quod utriq; Musica sit communia.

Caput tertium, de Cantu.

Quid est Cantus?

Est apta sex uocum musicalium digestio.

Quotuplex est cantus?

Triplex.

Mollis, Durus, Naturalis.

<i>Mollis</i>	<i>{ ut in F, et fa in b, fa h, mi</i>
<i>Durus</i>	<i>{ est qui { ut in G, et mi in b, fa h, mi</i>
<i>Naturalis</i>	<i>babet { ut in C, et non attingit b.</i>

Caput Quartum, de Mutatione.

Quid est Mutatio?

Eadem uocis in uocem in eisdem clavis unisona uariatio.

Quot traduntur regulæ de Mutationes

Quatuor.

Prima.

Omnis mutatio ascendendo fit per re, descendendo uero per la.

Secunda.

In cantu Naturali prorsus nulla fit mutatio, quia perpetuo in sex uocibus uersatur.

Tertia.

In cantu duro mutamus tribus clavis, scilicet, a, c, et d.

<i>In a, et</i>	<i>{ c } Sumimus</i>	<i>{ la descendendo</i>
<i>{ d }</i>		<i>re ascendendo.</i>

Exemplum.

A

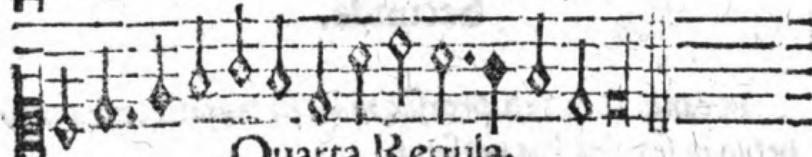
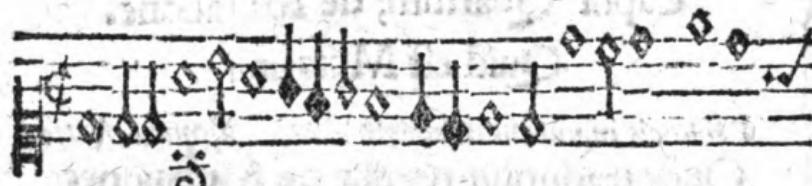
Fuga

Fuga duorum in Unisono.

Aliud Exemplum.

Quarta Regula.

In cantu molli similiter tribus clavis mutamue,
scilicet, d, g, C, a.

In d C a sumimus la descendendo.

In d g jumimus re ascendendo.

Sequitur exemplum.

Aliud exemplum.

Caput Quintum de figuris.

Quid

Quid est figura?
Est signum uocis & silentij.

Quotuplex est figura?

Duplex. **Vocis & silentij.**

Quæ est figura uocis?

Nota.

Quid est Nota?

Est character, secundum quem vox & sonus in cantu for-
mantur.

Quotuplices sunt Notæ?

Duplices. **Simplices & ligate.**

Quæ dicuntur simplices?

Quæ absq; colligatione alterius nota ponantur.

Quot sunt species simplicium notarum?

	Oto.	Que?	
Maxima			8
Longa	II		4
Brevis	I		2
Semibrevis	○		1
Mimima	Quæ tali figura pinc- gitur.	or in hoc si- gno.	2
Semiminima	○		4
ma	◆		8
Fusa	◆		tacu mensu ratur
Semifusa	◆		16

Da Regulas de notis simplicibus.

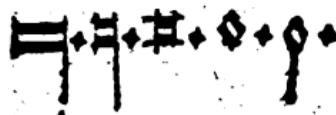
Prima.

Idem est in notis simplicibus, cum cauda sursum vel deorsum trahitur hoc modo.

Secunda.

Functus à tergo notulis afferptus, dimidio eis ualore adhuc auget, ut.

Tertia.

Sub nota colorata due uirgulae posita, eam albam esse demonstrant.

Quarta.

Hoc signum supra uel infra notas scriptum, indicat locum, ubi in fugis sequens uox incipiat et definat.

Quinta.

Figura duabus descripta caudis, nullam habere posseatur, ut Item, quando uirgula per caudam descurritur, ut

Sequitur exemplum.

Exemplum simplicium Figurarum,

Primus cantus.

Secundus.

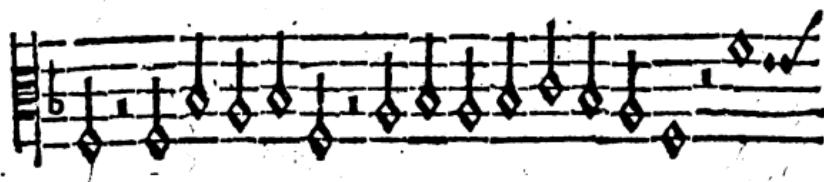
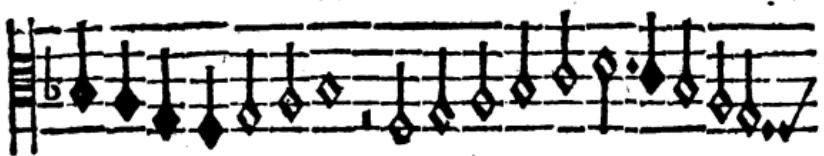
dam adhuc duo exempla, in quibus duas uoces ex una cas-
nunt. Nam eiusmodi concentus, meo quidem iudicio, incis-
pientibus optimè conuenit. Radiores enim, cum ita alios
rum ductum sectantur, simul poterunt moneri, quomodo
sit cantandum.

B

8

B 2 Quæ

Quæ dicuntur ligatae?

Cum duæ vel plures simplices notæ per virgulam in dextra vel sinistra parte coniuguntur. Atq; communiter ligature vocantur.

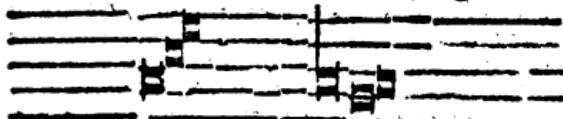
Quotuplex est ligatura?

Duplex.

Recta & obliqua.

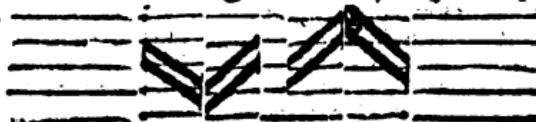
Quæ est recta?

Cuius nota quadrato pinguntur corpore, ut:

Quæ dicitur obliqua?

Quando notulae oblongo & transuerso corpore scribuntur, ut:

Quot sunt notæ ligabiles?

Quatuor.

Maxima, Longa, Brevis, Semibrevis.

Quotuplices sunt?
Initialis, Media & Finales.

Qæ

Quæ dicitur initiales?

Prima nota ligaturæ.

Quæ dicitur finalis?

Vltima nota ligaturæ.

Quæ dicitur media?

Quilibet nota inter primam & ultimam posita.

**Quot traduntur regulae de
initialibus?**

Quatuor.

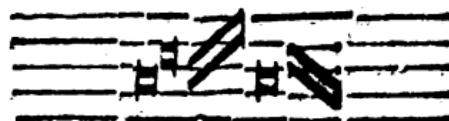
Prima regula:

Prima carens cauda longa est pendente secunda.

Secunda.

Prima carens cauda brevis est scandente secunda.

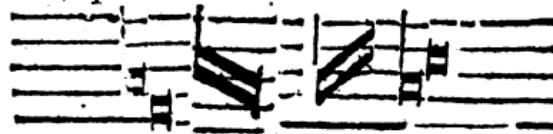
Tertia.

Efq; brevis caudam si leua parte remittit.

Quarta.

Semibreuis fertur, sursum si duxerit illam, una cum proxima sequente.

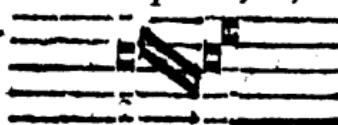

Quot traduntur regulæ de medijs?

Vna tantum.

Quac?

Quilibet è medio brevis est, una excipienda.
Scilicet, Sequens initialē, que in sinistro latere caudam sursum protendit.

Exceptio,

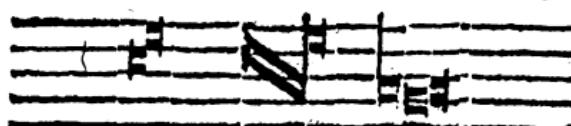

De finalibus quot traduntur
regulæ?

Tres.

Prima.

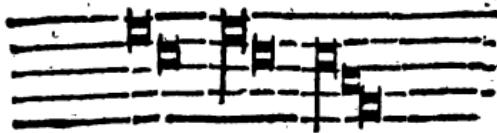
Vltima concordans brevis est quæcunq; ligata.

Secunda

Secunda.

Vltima dependens quadrangula sit tibi longa.

Tertia.

Est obliqua breuis semper finalis habenda.

Habent ne haec regulæ exceptionem?

Ita.

Excipitur caudam tollens ex parte sinistra.

B. 4

Exem,

Exemplum de Ligaturis.

Primus cantus.

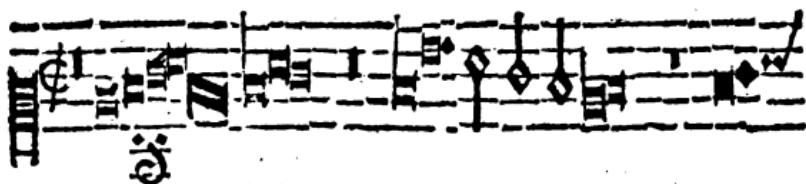
Secundus cantus.

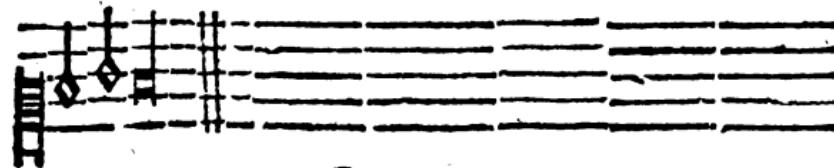
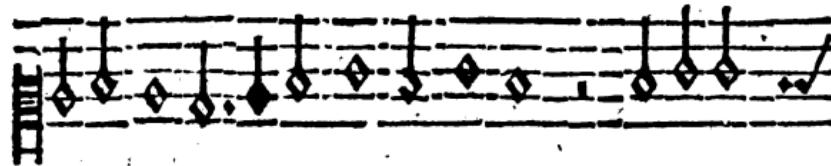
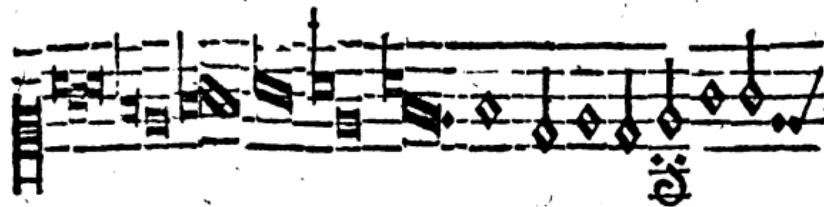
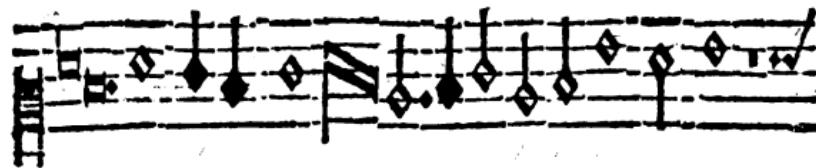

B , Aliud

Aliud exemplum trium
vocum.

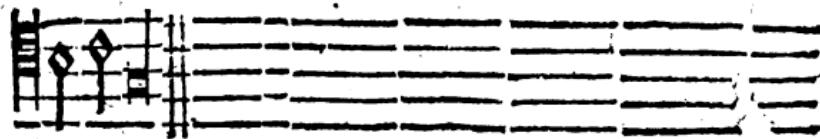
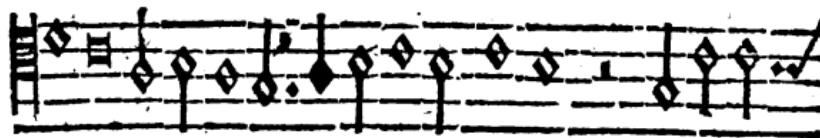
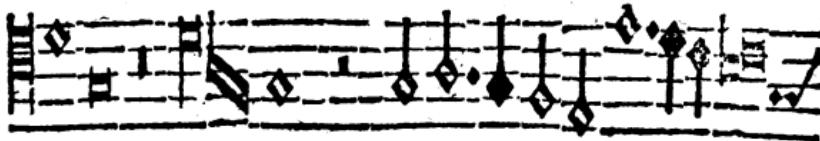
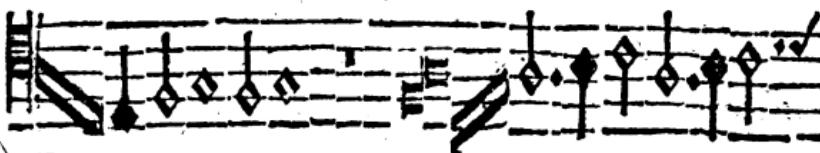
Fuga in Epidiapente.

[Infima

Infima vox.

Quæ dicitur figura silentij?

Pausa.

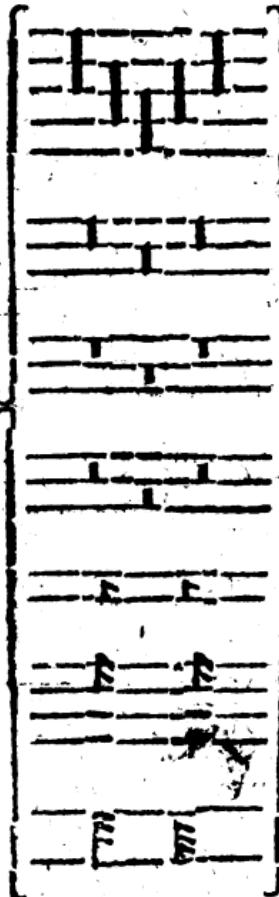
Quid est pausa?

Est taciturnitatis signum, tempus silentio mensurans.

Quot sunt pausæ quæ prædictis
notulis correspondent?

Septem. Quæ singula note, preter maximam,
sunt habent pausas, quibus ualore conueniunt.

Hæc pausa.

equivalat.

Regula

Regula.

Postiores duæ pausæ, propter nimiam uelocitas
tētrarao usurpantur.

Sunt ne & aliæ pausæ?

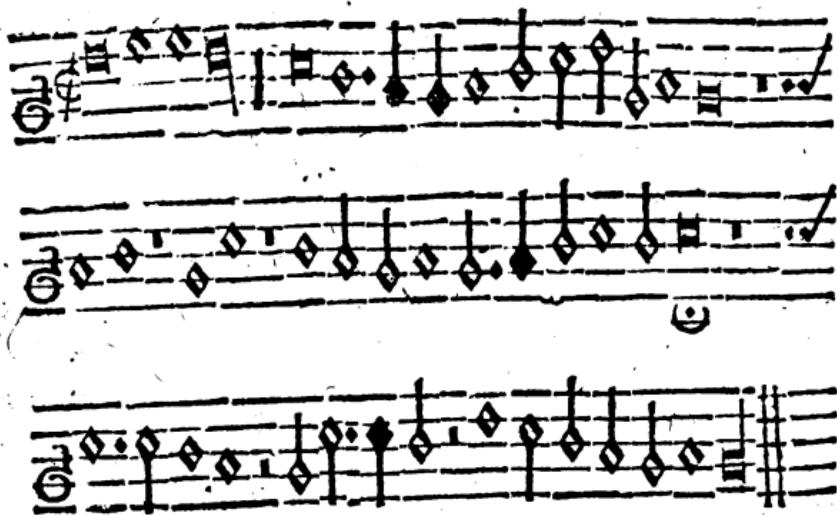
Sunt. Sed in cantu communi nullum habent usum. Ideo
non est opus eas hoc loco recensere, cum tantum uulgaria
canendi præcepta tradere uoluimus. Obiter autem obser-
uent pueri, generalem pausam dici: quando hemicyclus
cum punto supra notas scribitur hoc modo, atque cessa-
tionem omnibus uocibus indicit,

Sequitur exemplum de pausis.

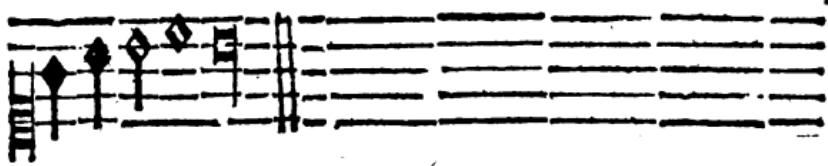
Primus

Primus cantus.

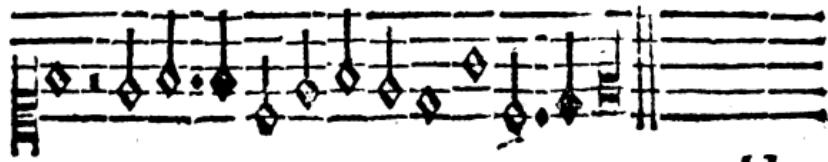
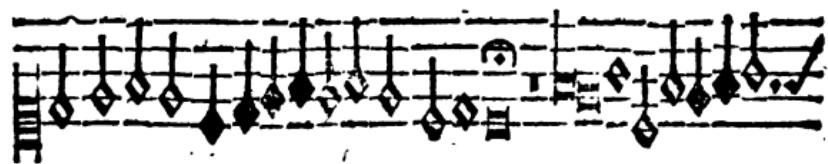
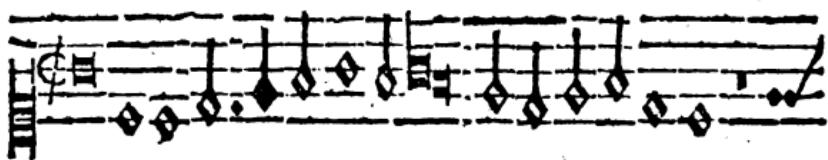

Secundus cantus.

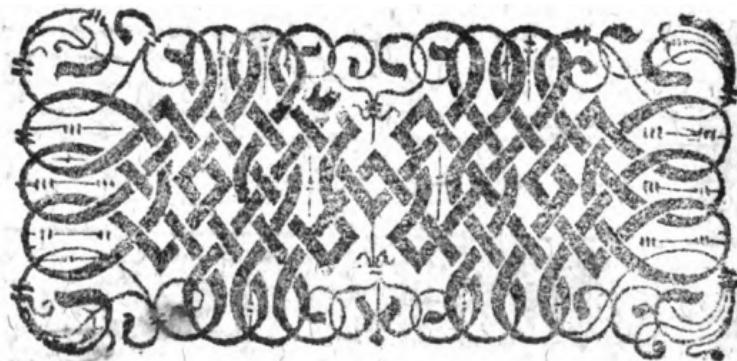
Tertius cantus.

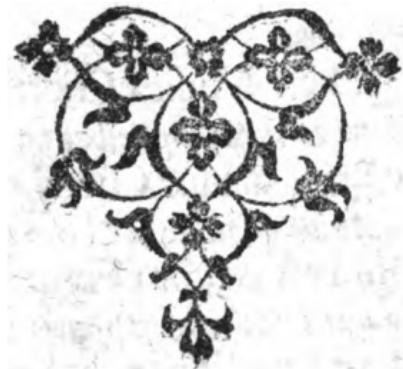
Hag

real communiora iugis p̄cepta pro compendio sufficere tyronibus arbitror, si tantum frequens exercitum accesserit. Sed hoc fidelibus committo p̄ceptoribus, qui ut exerceantur pueri, plura exempla addere possunt, praeferunt cum sunt excusæ duarum uocum cātilenæ, ex quibus faciliores non incommode incipientibus propo-
nentur Bene uale amice Lector, et hanc nostram operam boni consule.

F I N I S.

B R E V I S S I .
M A R V D I M E N T A M V ,
S I C A B P R O I N C I P I
E N T I B V S .

Q V I D E S T M V S I C A

Est certa cantandi scientia.

Quotuplex est Musicas.

Duplex.
 { *Choralis &*
Figuralis

Quid est Musica Choralis?

Est plana & quæ simplicibus notis constat.

Quare dicitur Choralis?

Quia usus eius quotidie in Choro est.

Quid est Musica Figuralis?

Quæ figuratis notis, varijs figuris & signis constat.

Quot sunt figuræ notarum?

Octo	Maxima	Quonodo signatur:	Quid ualeat:	8	Tactus
	Longa			4	
	Brevis			2	
	Semibrevis			1	
	uis				
	Minima			2	
	Semimina			4	
	nima			8	
	Fusa			16	
	Semifusa				

Quot

Quot sunt claves in musica?

Viginti:

te	la		Geminatae siue excelsa
dd	la	sol	
tc	sol	fa	
bb	fa	la mi	
aa	la	mi re	Minores siue acute.
g	sol	re ut	
f	fa	ut ut	
e	la	mi	
d	la	sol re	dicuntur.
c	sol	fa ut	
b	fa	la mi	
a	la	mi re	
G	sol	re ut	Maiores siue graves
F	fa	ut	
E	la	mi	
D	sol	re	
C	fa	ut	Finales siue gravis
B	mi		
A	re		
T	ut		

C

Quod

Quot sunt claves signatae?
Quinq. Quae?

Quomodo signantur?

Quot sunt notæ ligabiles?

Quas tuor.
Maxima
Longa
Brevis
Semibrevis

Quomodo ligatur Maxima?

Quo?

Quot sunt pausæ communis?

Quatuor.

Longa, Brevis, Semibrevis, Minima.

Quot sunt voces in Musica?

Sext

Quæ?

<i>la</i>
<i>sol</i>
<i>fa</i>
<i>mi</i>
<i>re</i>
<i>ut</i>

Quot sunt superiores?

Tres.

Quæ?

<i>la</i>
<i>sol</i>
<i>fa</i>

Quare dicuntur superiores?

Quia ipsis descendendo utimur in mutatione.

C 2

Quot

Quot sunt inferiores?

Tres.

Qua:	na re ut
------	----------------

Quare dicuntur inferiores?

Quia illis ascendendo utimur.

Quotuplex est cantus?

Triples.	Naturalis baturalis bmollaris
----------	-------------------------------------

Quid est cantus naturalis?

Qui nullum in fa h mi attingit.

Quid est cantus baturalis?

Est quando mi in b fa h mi canitur, quod fit ubi b non signatur.

Quid est cantus bmollaris?

Quando fa in b fa h mi canitur quod fit ubi b signatur.

Quot

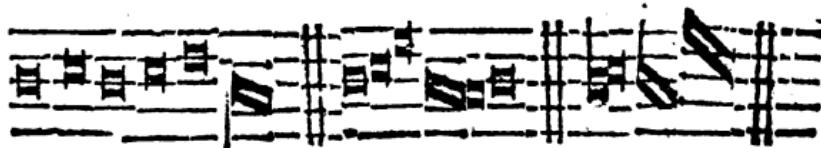
Quomodo ligatur longa?

In principio sic: In medio. In fine.

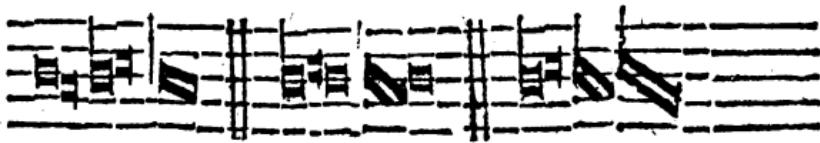
Quomodo ligatur brevis?

In principio sic. In medio sic: In fine sic.

Quomodo ligatur semibrevis?

In principio sic: In medio sic: In fine sic.

F I N I S.

